
ROMÁNIAI PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK 2016

Bodó Barna

Sikert sikerre...

Parlamenti választások Romániában, 2016

Sajtóvélemény, hogy minden választás után az elért eredményt sikerként kezeli az RMDSZ. Akár nívumnak tekinthető, hogy a 2016 decemberi parlamenti választások után az RMDSZ elnöke, Kelemen Hunor visszafogottságot tükröző állításokat fogalmazott meg. Úgy vélte, kijelenthető, hogy megállt a magyar szavazatok apadása, az új parlamentben arányos magyar képviselő lesz. Vagyis megfordult a magyar szavazatok fogyási tendenciája. És ez a magyar szavazók bizalmát mutatja, amiért köszönet jár. „Köszönjük, hogy elmentek ma szavazni, és nagy erőt ad nekünk, hogy minden nehézség ellenére ott voltak az urnáknál, kiálltak, és megmutatták, hogy Romániában, Erdélyben egy erős magyar közösség él, amely tudja, hogy honnan jön, hogy hol tart, és tudja, hogyan szeretne jövőt építeni”.

Történelmi sikerről Budapesten beszéltek, ahol a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára egy konferencia megnyitó beszédében kijelentette, hogy a kiemelkedő eredmény a magyar összefogásnak köszönhető, annak, hogy a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) és Magyar Polgári Párt (MPP) közös listán szerepelt.

Az előzetes latolgatások szerint sikernek az számított volna, ha az RMDSZ közös listája 6% fölött teljesít, az eredményes szereplés sávja 5,23 és 6% közötti, ugyanis ha az RMDSZ nem is számíthat az ellenzé-

kének minden szavazatára, az elvárható volt, hogy az MPP-t kooptálva meghaladja a 2012-es 5,23% eredményt. Ha ennél kicsit jobban szerepel, elmondható, hogy eredményes volt az RMDSZ stratégiája, de nincs szó áttörő sikerről. Az 5 és 5,23% közötti eredmény határesetnek lett volna tekinthető, mivel nem az 5%-os küszöb elérése a kizáró feltétel, hogy egy párt bejusson a román parlamentbe. Ha teljesíti az alternatív küszöböt, azaz négy megyében eléri a 20%-ot, akkor ugyanúgy részesül a mandátumok visszaosztásából, azonban az 5% – pszichológiai határ. Ennek enyhe meghaladásával nem lehet eredményességről beszélni, hiszen az MPP-vel a zsebükben és a Fidesszel a hátuk mögött minden, ami ez alatt van, bukás. Tehát bukás az 5% alatti eredmény, annak ellenére alig néhány mandátumot veszített volna az RMDSZ, ha 5% alatt teljesít. Azonban nem mindegy, hogy a „kiügyeskedett” alternatív küszöb, vagyis mentőöv révén van jelen a törvényhozásban, vagy önállóan meglépi a küszöböt.

Az alábbi elemzés kulcskérdései: valóban megállt és megfordult a magyar szavazatok apadási tendenciája, ami implicite azt is jelenti, hogy növekedik az RMDSZ iránti bizalom a választók körében? Kérdés továbbá, hogy a változás kiváltó oka az RMDSZ politikai megítélésének a megváltozása, vagy valamilyen más tényező, például a magyarországi legfelsőbb politikai vezetés és a budapesti média részéről kapott hathatós támogatás mit jelentett, mennyit hozott az RMDSZ-nek?

Előzmények, kontextus

2008-ig Romániában a törvényhozási választások esetében listás szavazás volt érvényben, a mandátumokat két szakaszban osztották ki. Első körben a megyék szintjén a Hare kvóta alkalmazásával osztották szét a mandátumok egy részét, majd a töredékszavazatokat országos kompenzációs kosárba összesítették, és a további mandátumokat a D'Hondt osztósor segítségével osztották tovább. Igen bonyolult módszerrel alapján jelölték ki, hogy az országos szinten kiosztott mandátumokat az egyes pártok mely megyékben kapják meg. (Székely 2014) A 2012-es parlamenti választásokat másként, egyéni választókerület-

nek nevezett rendszer szerint rendezték meg, de a mandátumok visszaosztásánál a korábbi rendszer fontos elemeit megőrizték. A 2012-es eredmények azt mutatták, hogy a rendszer torzításhoz vezet, ha egy adott párt(szövetség) az ország területének nagy részén egyenletesen túlerőbe kerül. Az egyéni választókerületükben abszolút többséget szerző jelöltek ugyanis automatikusan mandátumot szereztek, ám a többi párt kompenzálása érdekében ilyenkor többletmandátumokat osztottak ki, ami a törvényhozás létszámának megemelkedését vonta maga után.

A 2015-ben elfogadott új választási törvény kisebb módosításokkal visszatért a 2008 előtti választási szabályozáshoz, megmaradt az 5%-os bejutási küszöb, illetve a regionális pártok számára az alternatív (négy megyében 20% feletti szavazatszámmal megszerzett) bejutási lehetőség. A parlamenti frakciók közötti migrációt nem szabályozza az új törvény, nem jár mandátumvesztéssel, ha valaki pártot vált. A legfőbb különbséget a pártfinanszírozási törvény jelenti, amely szerint az államháztartásból annak a honatya-jelöltnek térítik meg a kampánycöltségeit, aki megszerezi a megyei szavazatok legalább 3%-t. Ezzel kis pártok is jelentős állami támogatáshoz juthatnak, mivel az összeg elérheti jelöltenként a minimálbér hetvenszeresét. A két pártból álló választási szövetségek számára a küszöb 8%-os, a három pártból álló koalícióké 9, míg a négy vagy több politikai alakulat összefogásával létrehozott választási szövetségnek az országos szinten leadott voksok 10%-t kell megszereznie a bejutáshoz. Külön szabályozza a törvény a külföldön élő állampolgárok szavazási procedúráját – de ezzel nem érdemes foglalkozni, mert magyar szempontból nincs igazi relevanciája.

A 2012-16 között a parlament két házában 588 honatya kapott képviseleti jogot, miközben a törvény szerinti alapmandátumok száma 470 volt, a pluszmandátumok rendszere a mandátumok számának 27%-os növekedéséhez vezetett. 2016-ban 466 honatyát választott az ország, 308 képviselőt – ehhez hozzáadódnak még a kisebbségek könnyített rendszerben megválasztott képviselői – és 134 szenátort. A külföldi román állampolgárokat 4 képviselő és 2 szenátor képviselheti. Így 73 000 polgárra egy képviselő, 168 000-re pedig egy szenátor jut.

Hány magyar párt juttathat be képviselőt/szenátort a parlamentbe? Ez a kérdés az új törvény 2015-ös elfogadásával szinte azonnal napirendre került. A helyhatósági választások során 3 erdélyi magyar párt (RMDSZ, Magyar Polgári Párt, Erdélyi Magyar Néppárt) versengett a választói voksokért. Több elemző kizártnak tekintette, hogy két magyar párt saját külön listán bejuthasson a parlamentbe. Főleg, ha az RMDSZ egyedül begyűjti a leadott voksok több mint 5%-t. Bár elméleti esély létezik arra, hogy az egyik párt (RMDSZ) 5%-t kevéssel meghaladó eredménnyel és egy másik (EMNP) az alternatív küszöb révén juthasson be a törvényhozásba, ennek megvalósulásával szinte senki sem számolt. Ugyanis ezt mutatják a számok. Bihar megyében a magyarok aránya 25%, Szilágy megyében 23%. E két megyében csak egy magyar párt szerezheti meg a szavazatok legalább húsz százalékát. Erdélyben négy megyében haladja meg a magyarok aránya a 30%-t. Hargita megyében 84%-os a magyarok aránya, Kovászna megyében 73%, az előbbiben 2012-ben az RMDSZ a szavazatok 71, az utóbbiban 57%-t szerezte meg, itt a Néppárt 17%-t szerzett. E két megyében a Néppárt feltornászhatja magát 20% fölé. Maros megyében 37%, Szatmár megyében 34% a magyar lakosság aránya, ezekben a Néppárt 2012-ben 2,9%, illetve 2,3%-t szerzett az RMDSZ 30%-t meghaladó szavazatarányához képest. Ha a Néppárt nagyon neki lendül, és tízszer több szavazatot szerez, mint 2012-ben, akkor az RMDSZ-nek nem lesz meg a 20%-a. Vagyis két magyar párt bejutásához legalább négy olyan megyére volna szükség, ahol a magyar politikai szervezetekre leadott szavazatok aránya meghaladja a 40%-t – ami nem adott.

Következő lehetőség az egység, az összefogás kérdése, amiről az RMDSZ gyakran és szívesen beszél. A polgárok jónak tartják, sokan el is várják az összefogást, ezért választáskor az egység, az összefogás mindig erős politikai hívó szó. Kérdés, ki mit ért összefogáson? Közös listát, vagy RMDSZ listát, ahova felkerülnek más párt jelöltjei is. Az RMDSZ ez utóbbi módon járt el, és saját listáján kínált fel helyet az MPP-nek. Azt érzékelni lehetett egy ideje, hogy az RMDSZ és a Magyar Polgári Párt egymás felé gravitálnak, és a 2016-os önkormányzati választások eredményei ebben a vonatkozásban meghatározó fontosságúak voltak. A két

párt között együttműködésre volt már példa, de ennek a napi politikára alig volt hatása.¹

2015-ben az RMDSZ és az MPP együttműködése mellett más forogatókönyv is elképzelhetőnek tűnt, legalábbis elméleti szinten. Például az EMNP feltornássza magát 20%-ra négy megyében, vagy együttműködik egy megszületendő, esetleg többnemzetiségű regionális erdélyi párttal. Mindebből nem lett semmi. Kérdéses volt ezek után, hogy az EMNP állít-e jelöltet a parlamenti választásokon? Az EMNP országos választmánya úgy döntött, a Néppárt nem indul a decemberi parlamenti választásokon, és a megyei szervezetekre bízta, hogy támogatnak-e vagy sem független jelöltek. Toró T. Tibor EMNP-alelnök szerint a Néppárt indulását többen romboló stratégiaként értékelték, bár megítélése szerint egyes RMDSZ-es jelöltek ezt megérdemelték volna. Végül úgy döntöttek, hogy alternatívát kínálnak az embereknek, és lehetőséget, hogy az EMNP is küldhessen képviselőt a parlamentbe, ezért jogilag független jelöltek kerestek, akik viszont hajlandóak a pártért tenni.

Egyes elemzők szerint függetleneknek nem volt esélyük, mások komolyan számoltak ezzel a lehetőséggel. Háromszéken az Erdélyi Magyar Néppárt alapító elnöke és jelenlegi alelnöke, Toró T. Tibor indulását jelentették be „jogilag független, de politikailag elkötelezett” képviselőjelöltként a Néppárt támogatásával. Komolyan szóba jött jelöltek indítása Hargita, Maros, Bihar megyékben. Több helyen elkezdtek a szükséges aláírások gyűjtését is. Végül ezt az alternatívát is elvetették, erről Szilágyi Zsolt elnök nyilatkozott a sajtónak: „tévednek az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP) magyarországi partnerei, amikor nyíltan támogatják az RMDSZ-t az idei parlamenti választások kampányában. Jó jelöltekkel és egy húzós kampánnyal több megyében is jó eséllyel szálltunk volna harcba. A legesélyesebb nyilván Hargita és Kovászna megye volt, egy független jelölt esetében ugyanis bármely megyében az egy mandátum megszerzéséhez szükséges szavazatszámot kell elérni. A korábbi választási eredményeink alapján tehát ebben a két székely megyében szállhattunk

---

¹ Az RMDSZ által kezdeményezett székelyföldi autonómia-tervezetet egy RMDSZ-MPP közös munkacsoport véglegesítette 2014-ben. A tervezet szakmailag nagyon komoly bírálatokat kapott és kikopott a közbeszédből.

volna jó eséllyel versenybe. [...] Amikor világossá vált, hogy anyaországi partnereink nyíltan segíteni fogják az RMDSZ kampányát, el kellett döntenünk, hogy mit tegyünk. A nagy többség amellet volt, hogy ne menjünk szembe szövetségeseinkkel még akkor sem, ha úgy gondoljuk, hogy most, ebben az esetben valószínűleg tévednek.”²

Magyarországi vezető politikusok rendkívüli módon vettek részt a 2016-os romániai parlamenti választások kampányában. A két magyarországi kormánypárt, a Fidesz és a Kereszténydemokrata Néppárt (KNDP) közös frontot alkotott az RMDSZ támogatására. A nyitányt Kelemen Hunor RMDSZ-elnök és Orbán Viktor magyar kormányfő novemberi, budapesti találkozója jelentette. A megbeszélések után a kormányfő sajtófőnöke, Havasi Bertalan úgy nyilatkozott, „Orbán Viktor és Kelemen Hunor fontosnak tartja, hogy a román törvényhozásban erős magyar képviselő legyen”.³ Közvetlen szerepet vállalt a kampányban Orbán Viktor miniszterelnök (Szatmárnémetiben), Kövér László az Országgyűlés elnöke (Székelyudvarhelyen, Nagyváradon), Semjén Zsolt miniszterelnök helyettes⁴ és Németh Zsolt (az Országgyűlés Külügy Bizottságának az elnöke) Budapesten buzdított szavazásra. Semjén Zsolt nemzetpolitikáért felelős magyar miniszterelnök-helyettes Budapesten tartott sajtóértekezletén értékelte az erdélyi helyzetet. Úgy fogalmazott: „döntő jelentőségű, hogy az RMDSZ együttműködve a Magyar Polgári Párttal, átlépje az ötszázalékos küszöböt, és ott legyen a bukaresti parlamentben.”⁵ Kósa Lajos, a Fidesz frakcióvezetője az RMDSZ Bihar megyei jelöltjeivel és az RMDSZ elnökével, Kelemen Hunorral közös sajtótájékoztatóján vett részt Nagyváradon. A kampányolás mértékéről ad ízelítőt egy-két magyar újságcikk címe: „Orbánék bekampányolták a magyarokat a román parlamentbe”,⁶ „Orbánék teljes fordulatát hozta

² Krónika, 2016. nov.26.

³ Erdélyi Napló, 2016. dec.9.

⁴ Semjén Budapesten kijelentette: minden magyarnak kötelező az RMDSZ-MPP-re szavazni.

⁵ Krónika, 2016. dec. 5.

⁶ Lásd: <http://24.hu/kulfold/2016/12/11/ugy-tunik-bejott-orbanek-romaniai-kampanya/#>

a román választási kampány.”⁷ A magyar közszolgálati média korábban nem tapasztalt módon vállalt szerepet a kampányban, a választást megelőző napokban és a választás napján. A magyar sajtó egyik fő témája lett a december 11-i romániai választás, és azon belül a magyar képviselőket megtestesítő RMDSZ sikeres szereplése. December 11-én tematikus napot tartottak a közmédiában *A jövőért, Erdélyért* címmel, az erdélyi magyarság folyamatos tájékoztatása érdekében a magyar közmédia adói tematikus műsorokat sugároztak a választások napján. Három közszolgálati adón (Duna TV, M1 aktuális, Kossuth rádió) szinte a teljes napon át élő stúdióműsorral és élő bejelentkezésekkel a romániai választások volt a fókuszban.

Az RMDSZ kampányában azt hangsúlyozta, hogy a közösségi jogok és intézmények kerültek veszélybe, megjárta az Erdély vs. Bukarest szembeállítást, illetve elővette az ún. transzilvanista kártyát. Erdélyt az itt élők az ország többi részénél fejlettebb régióknak tartják és elterjedt nézet, hogy Bukarest az erdélyiek adópénzeiből él. Az volna jó, ha Erdély húzná maga után Romániát, fordítva semmiképpen.

Az RMDSZ kampányában a valós arány elérésének fontosságát hangsúlyozták, (a 2012-es választások kompenzációs mandátumai miatt az RMDSZ parlamenti jelenléte 4,59%-os volt), ami csak akkor igazán fontos, ha az alakulat a politikai mérleg nyelve. Ez pedig nem látszott valószínűnek, hiszen a szociáldemokraták (PSD) a mérések szerint egyedül is 45% körüli eredményre számíhattak és ott volt a szövetségük (ALDE). A 2016-os parlamenti kampányban a baloldal játszotta ki leginkább a nacionalista kártyát, a jobboldalon most nem volt hangsúlyos a nacionalista vonal.

Az RMDSZ vezetői természetesen tudatában voltak annak is, hogy parlamenti választás magyar–román részvételi verseny, a magyar szavazót meg kell győzni, hogy menjen el szavazni.

---

⁷ Lásd: http://index.hu/kulfold/2016/12/11/orbanek_teljes_fordulatat_hozta_a_roman_valasztasi_kampany/

Mandátumszerző képesség

Milyen mértékben beszélhetünk etnikai szavazásról az erdélyi/romániai magyarság vonatkozásában? Az etnikai szavazást illetően több megközelítés létezik. Az első D. Horowitzhoz vezethető vissza, aki szerint az etnikai szavazók az etnikai saját-csoportjukkal való erős érzelmi azonosulást fejezik ki politikai opciójuk által. Ezt a megközelítést érzelmi-expresszív keretnek nevezhetjük (Horowitz 1985, idézi Kiss 2014). A szavazás ebben az esetben nem választás, hiszen nincs szó a különböző alternatívák közötti mérlegelésről, csupán az identitás demonstratív felmutatásáról. Horowitz ezen az alapon szembeállítja az etnikai szavazókat a nem-etnikai kontextusban választókkal. Ez utóbbiak szerinte versengő programok között, racionálisan választanak.

Amennyiben a közpolitikák alapján történő mérlegelés képezi a választás alapját, az etnikai szavazó nem sokban különbözik a nem-etnikai pártot választótól, hiszen a forrásokért folyó harc az etnikai politizálásnak is lehet központi eleme. Egy adott etnikum területi koncentráltasága miatt az etnikai pártok számára kiemelt fontosságúvá válhat a javak, beruházások saját választóik számára történő megszerzése.

Ha a közpolitikai opciók a csoportok szintjén különbözőek, de a csoportokon belül homogének, bekövetkezhet az etnikum politikai aktivizálódása. (Kiss 2014) A megosztó közpolitikák első este, ha az opciók nem az etnikai identitás, hanem valamilyen köztes változó miatt, például a rétegződési rendszerben elfoglalt helyet illetően térnek el. Ez esetben etnikai alapú blokk-szavazás létrejöhet az etnikai identitásra történő közvetlenül utalás nélkül. Második esetben a különböző opciók (nyelvhasználat, oktatáspolitikai, emlékezetpolitika) közvetlenül kötődnek az etnikai identitáshoz. Ezért az érzelmi-expresszív kerethez képest problematikus a megkülönböztetés. A magyarok esetében ez utóbbi típusnak van kiemelt szerepe a szavazásban. A magyar közösségi mozgalom már a kilencvenes évek elejétől az etnikai reprodukcióval és a saját a többséggel párhuzamos intézményrendszer kiépítésével kapcsolatos közpolitikák köré szerveződött.

Egyes szerzők (Kiss Tamás, Barna Gergő, Székely István Gergő) szerint az utóbbi évtizedben a politikai védnökség (patronázs) jelen-

sége került előtérbe. A zsákmányrendszer vagy politikai patronázs azt jelenti, hogy egy politikai párt a választások megnyerése után szavazóinak és támogatóinak kormányzati állásokat/megélhetést biztosít, hogy továbbra is a párt javáért munkálkodjanak. Az utóbbi évek empirikus vizsgálatait mutatják, hogy a politikai patronázs, illetve az állami erőforrások allokációja döntő szemponttá vált az RMDSZ és a magyar választók közötti kapcsolatban. Az RMDSZ kisebb mértékben a magyar nyelvű oktatási hálózaton, nagyobb mértékben pedig az önkormányzatokon keresztül épített ki jelentős klientúra hálózatot. Megtehetette, mert a román hatalmi szereplőkkel kötött aszimmetrikus alku keretében sikerrel monopolizálta magyar intézményeknek és magyar területeknek juttatott állami erőforrások elosztását. A területi demográfiai különbségek fontosak, más dimenziói vannak a patronázs-politikáknak az RMDSZ által ténylegesen uralt tömbmagyar területeken, illetve ott, ahol a magyarok kisebbségben/szórványban élnek, és ez a szavazási magatartást is befolyásolja. A politikai patronázs szerepe a magyar közösség mobilizálásában meghatározó, és jelentős mértékben ezzel magyarázható az RMDSZ fölénye politikai vetélytársaival szemben.

A magyar szavazók magyar pártokra történt szavazásáról a 1996-2012 közötti időszakban Kiss Tamás végzett összesítő számításokat.

1. táblázat. Magyar szavazók magyar jelöltre szavazása

	Magyar szavazó magyar jelöltre (%)			
	Parlamentari	Önkormányzati	Európai parlamentari	Elnökválasztás
1996	69,5	51,8	-	63,6
2000	63,4	46,0	-	59,7
2004	56,8	47,5	(2007) 42,3	47,4
2008	40,9	47,9	(2009) 40,5	(2009) 35,2
2012	41,4	55,8		

Forrás: Kiss Tamás: Mi van az etnikai szavazat mögött?⁸

⁸ https://www.academia.edu/9630710/Mi_van_az_etnikai_szavazat_m%C3%B6g%C3%B6tt_Az_erd%C3%A9lyi_magyarok_v%C3%A1laszt%C3%B3i_viselked%C3%A9s%C3%A9t_meghat%C3%A1roz%C3%B3_t%C3%A9nyez%C5%91k (2017.febr.7.)

A parlamenti választások esetében a tendencia világos. Ezt igazolja a következő táblázat adatsora is. A magyar pártra való szavazás lassan kikopik a magyarság-kritériumok közül, a nemzeti identitás demonstratív felmutatására is egyre kevésbé alkalmas a szavazás aktusa. Azt (is) vizsgálták, mennyire fontos abban, hogy valaki magyarnak számíton, az hogy az RMDSZ-re/magyar pártokra szavazzon (nagyon fontos / inkább fontos / inkább nem fontos / egyáltalán nem fontos; a nagyon fontos és inkább fontos válaszok aránya).

2. táblázat. *Magyar párt-szavazat, mint identitáselem*

Év, minta	Arány
2000 (N=925)	57,0%
2007 (N=894)	48,6%
2010 (N=872)	41,7%

Forrás: Nemzeti identitás és rétegződés 2000; Kárpát Panel 2007, 2010 vizsgálatok

Székely István Gergő feldolgozta az elmúlt 26 év valamennyi romániai választásának adatait, egy táblázatban jelenítette meg a kapott magyar eredményt. (Székely 2014) A Képviselőházra vonatkozó adatoknál találjuk az Európai Parlamentre kiírt választások eredményeit is. (Eltérő időpontban tartották ezeket, nincs ütközés.)

A 3. táblázat egyértelműen mutatja, hogy 2000-ig a romániai magyarság az országos részvételi arányt meghaladó mértékben vett részt a választásokon, 2004-től kezdődően ez megváltozott, a magyar részvétel nem érte el, vagy alig haladta meg (2008) az országos arányt. Az európai parlamenti választásokon a magyar részvétel mindig lényegesen magasabb volt az országosnál, amit a szakértők a magyarok EU iránti nagyobb bizalmával magyaráznak. (Székely 2014) Az elnökválasztások esetében a magyar jelölt mindig jelentős mértékben kapott kevesebb szavazatot, vagyis itt működésbe lépett a hasznos szavazás elve – a magyar jelölt úgymint esélytelen. Székely István Gergő lényeges megállapítása: a magyar politikai szervezetekre leadott szavazatok száma (ez elsősorban az RMDSZ támogatottságát jelenti) másfél évtized alatt az RMDSZ 1990-es eredményének hozzávetőlegesen 40-45%-ára csökkent, bár az abszolút szavazat-

3. táblázat. Magyar szervezetek eredményei a parlamenti, európai parlamenti és elnökválasztásokon (1990-2014)

Választás	Részvétel (% ^{a)})		Szervezet/ jelölt	Képviselőház / Európai Parlament		Szenátus		Államfő				
	hivatalos	korrigált		szavazat	%	mandátum	%	mandátum	jelölt	szavazat	%	
1990.V.20.	86,19	90,71	RMDSZ	991583	7,23	29	1004353	7,2	12	Nem volt		
			Független Magyar P.	2578	0,02	0						
1992.IX.27.	76,29	75,99	RMDSZ	811290	7,46	27	831469	7,58	12	Nem volt		
			RMDSZ	812628	6,64	25	837760	6,82	11	Frunda György	761411	6,02
1996.XI.3.	76,01	78,68	R. Magyar Szabaddem.P.	14333	0,12	0	12103	0,10	0			
			Független jelölt ^{b)}	2356	0,02	0						
			Székely Ifjak Fóruma	2142	0,02	0						
2000.XI.26.	65,31	68,73	RMDSZ	736863	6,8	27	751310	6,9	12	Frunda György	696989	
			R. Magyar Szabaddem.P.	3510	0,03	0						
2004.XI.28.	58,51	65,49	RMDSZ	628125	6,17	22	637109	6,23	10	Markó Béla	533446	
			Népi Akció Pártja ^{c)}	10374	0,10	0	10509	0,10	0			
			RMDSZ	282929	5,52	2						
2007.XI.25.	29,47	45,48	Tőkés László	176533	3,44	1						

2008.XI.30.	39,2	45,56	RMDSZ	425008	6,17	22	440449	6,39	9			
			Független jelöltek ^{d)}	13650	0,2	0	9003	0,12	0			
2009.VI.7.	27,67	31,86	Zöld Környezetvédő P ^{e)}				6372	0,09	0			
			RMDSZ, a listán Tótkés László	431739	8,92	3						
2009.XI.22.	54,37	63,19								Kelemen Hunor	372761	
2012.XII.9.	41,76	50,34	RMDSZ	380656	5,14	18	388372	5,25	9			
			EMNP	47955	0,67	0	58754	0,79	0			
2014.V.25.	32,44	39,22	RMDSZ	350689	6,29	2						
2014.XI.2.	53,17	64,87	RMDSZ								Kelemen Hunor	32727
			EMNP									Szilágyi Zsolt

a) A részvételi arány korrigálására a választói névjegyzék pontatlanságai miatt van szükség. A jegyzéken ugyanis több milliós nagyságrendű külföldön élő állampolgár szerepel, közülük csak töredéküknek van valós lehetősége szavazni – többnyire választási logisztikai okokból.

b) Borbély Imre.

c) Néhány jelentős magyar lakosságú megyében (Hargita, Kovászna, Maros, Szatmár, Szilágy) a Magyar Polgári Szövetség jelöltjei a Népi Akció Pártja listáin indultak.

d) A Képviselőház esetében: Sebestyén Csaba, Becsek-Garda Derzső, Ötvös Mózes és Rákosi János. A Szenátus esetében: Szilágyi Sándor Róbert, Kincses Előd Géza.

e) Dósa Barna Hargita megyei jelölt.

Forrás: Székely István Gergő: Választási eredmények, etnikai szavazás, etnikai pártok. (Lásd: <http://lexikon.adatbank.ro/tarsadalomismeret/szocikk.php?id=25> (2017.febr.7.)

vesztés önmagában kevésbé veszélyes, mivel az a román pártok esetében is bekövetkezett. Komoly veszélyt jelenthet viszont, hogy a magyar részvételi hajlandóság az elmúlt évtizedben tartósan beállni látszik az országos átlag alá, még ha nem is marad el attól jelentősen.

Székely rámutat a regionális különbségek fontosságára, ugyanis szórványban az átszavazás mértéke akár kétszeresen, de olykor háromszorosan is meghaladhatja az átlagot. A következő táblázat a magyar etnikai mozgósítottságot mutatja parlamenti választások esetében.⁹

4. táblázat. Magyar etnikai mozgósítottság a parlamenti választásokon

Megye	1992	1996	2000	2004	2008	2012
Fehér	78.43%	87.07%	82.40%	91.26%	75.24%	67.44%
Arad	78.88%	78.43%	79.55%	82.61%	86.78%	69.02%
Bihar	85.84%	105.03%	83.40%	86.25%	96.03%	87.54%
Beszterce-Naszód	85.09%	110.19%	96.30%	106.66%	95.93%	81.81%
Brassó	79.04%	90.58%	89.05%	88.06%	89.56%	81.12%
Krassó-Szörény	92.06%	73.63%	55.79%	66.35%	71.96%	76.59%
Kolozs	92.81%	93.70%	97.60%	97.41%	97.51%	92.61%
Kovácszna	96.39%	98.22%	98.77%	90.41%	95.55%	99.21%
Hargita	96.76%	100.91%	97.31%	91.20%	99.90%	101.17%
Hunyad	61.08%	79.45%	73.21%	87.98%	96.22%	76.69%
Máramaros	87.27%	106.44%	89.08%	101.68%	92.16%	83.58%
Maros	92.10%	102.59%	93.97%	92.81%	101.59%	97.70%
Szatmár	86.96%	93.72%	98.48%	95.64%	100.86%	100.81%
Szilágy	97.95%	117.13%	99.35%	98.12%	117.60%	102.41%
Szeben	56.31%	90.08%	69.47%	74.96%	73.20%	85.71%
Temes	58.65%	70.67%	76.41%	73.74%	78.80%	65.67%

Forrás: Székely István Gergő: Választási eredmények, etnikai szavazás, etnikai pártok.

Nem általánosan érvényes, de megfigyelhető, hogy minél inkább szórványos egy megye, annál alacsonyabb a mozgósíthatóság. (Kivétel

⁹ E mutató kidolgozásakor első lépésben a népszámlálási adatok alapján elkészítettek egy becslést a megyében élő felnőtt korú magyarok arányáról (mivel a magyarok korösszetétele kedvezőtlenebb a románokénál, a választóközönségben a magyarok aránya magasabb, mint a teljes népességben belül). Ezt követően az RMDSZ (illetve 2012-ben az RMDSZ és az EMNP összesített) százalékos eredményét elosztották ezzel az aránnyal.

Beszterce-Naszód megye.) Megfigyelhető továbbá, hogy a szórványmegyék közül a kompaktabb magyar településszerkezettel rendelkezőkben magasabb az etnikai mobilizáció, és a szórt magyar jelenléttel jellemezhető megyékben gyengébb. Ugyanakkor a 2012-es adatsor kevés kivétellel alatta marad a 2008-asnak.

Érdeemes megnézni a helyhatósági választások eredményeit is, ezeket Székely 2014-es tanulmánya nem tartalmazza.

5. táblázat. *A magyar pártok helyi mandátumszerző képessége (2012, 2016)*

Párt	Megyei képviselők		Polgármesterek		Helyi képviselők	
	N	%	N	%	N	%
RMDSZ (2012)	88	6,57	203	6,38	2261	5,62
RMDSZ (2016)	95	6,61	195	6,12	2284	5,67
MPP (2012)	7	0,52	7	0,22	266	0,66
MPP (2016)	6	0,41	13	0,40	158	0,39
EMNP (2012)	7	0,52	2	0,06	214	0,53
EMNP (2016)	6	0,41	0	0,00	207	0,51
EMNP–MPP (2012)	0	0,00	0	0,00	14	0,03
EMNP–MPP (2016)	-	-	2	0,06	33	0,08
ÖSSZESEN (2012)	102	7,61	212	6,66	2755	6,84
ÖSSZESEN (2016)	107^{a)}	7,43	210^{b)}	6,58	2682^{c)}	6,65

Készítette: Szász A. Zoltán

a) Összehasonlításul a 2004. és 2008. évi adatok: 112, illetve 108 (89; 19). (Zárójelben az RMDSZ–MPP megoszlás.)

b) Összehasonlításul a 2004. és 2008. évi adatok: 186, illetve 195 (184; 11). (Zárójelben az RMDSZ–MPP megoszlás.)

c) Összehasonlításul a 2004. és 2008. évi adatok: 2481, illetve 2684 (2195; 489). (Zárójelben az RMDSZ–MPP megoszlás.)

Kelemen Hunor szövetségi elnök sikerként könyvelte el az RMDSZ 2016-os önkormányzati választási eredményeit. Szász A. Zoltán szerint, az eredmények ismeretében – a helyi sikerek és egyes elemzők véleményének dacára – nincs miért ünnepelni. Inkább körültekintő, józan átgondolásra van indoka a szervezetnek, mint felhőtlen derűlátásra. Míg négy évvel korábban az RMDSZ átlagban húszezer szavazattal szerzett többit, mint az akkorit megelőző helyhatósági választások alkalmával, 2016-ben több tízezres nagyságrendű szava-

zatvesztéseget regisztrált. A jelenség nem azt mutatja, hogy az RMDSZ és a választói között erős volna a kötelék. Inkább a kapocs lazulásának jeleit lehet fölfedezni. További okokat az elővigyázatos értékelésre négy számadat szolgáltat. 2008-ban a megyei képviselőjelöltjei 429329 szavazatot (5,16%) kaptak, és ez „előre jelezte” a később megtartott parlamenti választás alsóházi eredményét RMDSZ szempontból: 425 008 szavazat (6,20%). 2012-ben a felsőházi eredmény (az 5,23% jelentő 388528 szavazat) is jócskán elmaradt a polgármester-választáson elértől. A teret vesztő MPP vezetője, Bíró Zsolt is elégedett volt. Az EMNP elnöke Szilágyi Zsolt értékelt talán a legvisszafogottabban. Nyilatkozata, miszerint pártja megőrizte politikai súlyát, a számok tükrében realisnak mondható.

A 2016-os helyhatósági részvételi arány országos szinten 48,27% volt; városokra, illetve vidéki településekre leosztva pedig 39,80%, illetve 59,71%. Ez országos szinten alig marad el a 8 évvel korábban mérttől, de nem közelíti meg a négy évvel ezelőt (56,39%). Azt viszont nem árt megjegyezni, hogy a vidéki/falusi mobilizáció a városokhoz képest az előző önkormányzati választásokon regisztrálthoz fogva még hangsúlyozottabb volt, hisz a különbség a falu javára nem 15% volt, hanem már a 20%-ot is elérte.

Szász A. Zoltán szerint az erdélyi magyar pártok alapvető programszerű célkitűzései értelemszerűen azonosak, de vannak eltérések is. Jogos elvárás tehát, hogy legalábbis az előbbieket megvalósítása érdekében együttműködjenek. Akkor nincs ok az egyeztetésre, ha valamelyik párt kisajátít egy könnyen megvalósítható programpontra, ez így felmutatható eredménnyé konvertálható. Az eltérő programpontok tekintetében viszont a versengés és a (kerekasztal-)tárgyalásos egyeztetés egyaránt elképzelhető. Az együttműködés elsődlegesen az erdélyi magyar választópolgárok elemi érdeke; amelytől a pártérdekek sok esetben akár el is térhetnek. 2008 óta inkább ezt látjuk, de 2016 fordulópont lehet, s felülírhatja a versengés logikáját.

Az RMDSZ ellenzékét képező kis pártok, illetve független magyar jelöltek a magyar többségű székelyföldi régióban értek el sikereket az önkormányzati választásokon. Jelenleg azonban ebben a régióban az RMDSZ dominanciája a helyi adminisztrációban egyértelmű. Az itte-

niek 90%-a él olyan településen, amelyet RMDSZ-es polgármester irányít, és csupán 8%-a ott, ahol a polgármester a kis magyar pártok vagy a függetlenek soraiból kerül ki.

Jelöltek, részvétel, választási eredmények

A jelöltállítás kérdése a 2016-os parlamenti választások esetében nem egy szövetségen belüli mérlegelő eljárást jelentett, hanem mindenekelőtt annak a kérdésnek a megválaszolását, hogy lesz-e vagy sem magyar pártok közötti összefogás. Nyílt felhívás egyeztetésre az RMDSZ részéről nem történt, ugyanakkor az EMNP meghívta közös asztalhoz a másik két pártot – de megbeszélésre nem került sor. Tehát az RMDSZ közös a szereplést csak az MPP-vel képzelte el – és ez valósult meg. Magyarországi politikusi körök az EMNP-nek jól érthetően a tudtára adták, hogy ne próbáljon meg külön utakon járni. Ez ellen Tőkés László szólalt meg a mérvadó romániai magyar politikusok közül.¹⁰

A közös lista azt jelentette, hogy az RMDSZ listáján az MPP 2 befutó helyet kap. Eredetileg Hargita és Kovászna megyei listákon kaptak volna helyet az MPP jelöltjei, de Hargita megyei polgármesterek tiltakozása miatt végül Maros megyei listán indult az egyik MPP képviselő. Indíthatott továbbá egy-egy képviselőjelöltet Bihar, Kolozs, Szatmár és Máramaros megyében nem befutó helyen. Az MPP részt vállalt a kampányban, aláírásokat is gyűjtött. További felajánlott hely egy szörvány-megyének nyújtott segítség volt: négy évvel ezelőtt Háromszék vállalta, hogy a Brassó megyei Markó Attilát saját listáján indítja, ezúttal, 2016-

---

¹⁰ Lásd: <http://24.hu/kozelet/2016/12/07/tokes-laszlo-kemenyen-biralta-kover-laszlot/> (2017.febr.10.). Sajtótájékoztató (Nagyvárad, 2016.dec.7.) „mélyseges csalódását fejezte ki az iránt, hogy a magyarországi politika több jeles képviselője – az RMDSZ által félrevezetve – óvatlanul és kritikátlanul a teljesnek nem mondható 'magyar összefogás' mellett korteskedik ezekben a napokban, átvéve és visszhangozva fél- és részgazságokat. [...] Az RMDSZ nem más, mint a romániai MSZP. Választási hazugságkampánya poszt-kommunista politikai módszertanára vall. Az erdélyi nemzeti oldalt megosztva – az MPP-t bekebelezve és az Erdélyi Magyar Néppártot katasztrofa – román állami segédlettel és finanszírozással él és uralkodik.” <https://kisujsag.ro/nem-igernek-pozitiv-valtozasokat-a-romaniai-parlament-ivalasztasok/> (2017.febr.10.)

ban a Hargita megyei lista negyedik, biztosnak számító helyét a Szeben megyei Benedek Zakariásnak adták át. Arra korábban nem volt példa, hogy valamely országos civil szervezet vezetőjét az RMDSZ bejuttatta volna a parlamentbe. Most Sebestyén Csaba-István, a Romániai Magyar Gazdák Egyesületének elnöke került a Hargita megyei ötödik, billegő helyre – és végül mandátumhoz jutott.

6. táblázat. *Részvétel a 2016-os parlamenti választásokon*

Megye	Szavazók száma a névjegyzéken	Szavazatok	
		Száma	Aránya %
Arad	391240	142928	36,53
Beszterce-Naszód	262177	96069	36,64
Bihar	505895	220646	43,61
Brassó	516991	201780	39,03
Fehér	314514	125060	39,76
Hargita	269652	120231	44,58
Hunyad	393063	167311	42,56
Kolozs	605855	244574	40,37
Kovászna	184089	70274	38,17
Krassó-Szörény	273404	101778	37,23
Maros	482197	184421	38,24
Máramaros	426050	135235	31,74
Szatmár	316257	110532	34,95
Szeben	376350	139316	37,02
Szilágy	198716	86417	43,48
Temes	620465	218956	35,29
Erdélyi megyék	6136915	2365528	38,54
Románia	18263875	7323368	39,72

Forrás: Készítette a szerző, a Központi Választási Iroda honlapján található Jegyzőkönyvek alapján¹¹

A választási részvétel 2008-ban rekord alacsony volt (39,2%), a 2012-es választások enyhe emelkedést hoztak (41,76%). A 6. sz. táblázatban látni nemcsak az országos részvételi arányt (39,72%), hanem a megyei lebontást is. Jelentős különbség mutatkozott a városi és a falusi

¹¹ Lásd: <http://parlamentare2016.bec.ro/rezultate/> (2017.febr.7.)

részvételi hajlandóságban, de ez alkalommal a városi lakosság előnyére (56% és 44%) – amire eddig nem volt példa. A fiatalok kevésbé (alig 29%) voltak mozgósíthatóak, a középkorúak hangsúlyos részvétele (54%) volt jellemző. A megyék szerinti távolmaradás országos bajnoka Máramaros megye, utána moldvai megyék következtek, a legnagyobb részvételi arányt havaselvi megyék érték el – Hargita a 4. helyen, az élbolyban van. A történelmi régiók szerinti részvételt Olténia vezet (43%), Erdély (Bánssággal és Partiummal együtt) Moldva előtt, az utolsó előtti helyen végzett.

A választási részvétel az összefogás hangoztatása és az intenzív magyarországi kampány ellenére magyar szempontból mérsékeltnek mondható. A részvételi adatok elemzése azt mutatja, hogy a magyar részvétel meghaladta az országos átlagot, ez a korábbi választáshoz képest pozitív változás. A nagyon alacsony részvétel ezek szerint kedvezett az RMDSZ-nek. Mozgósító hatásúak voltak a román hatalom magyarellenes intézkedései, ilyenek: a kampány kezdete előtt ügyészségi eljárás indult a marosvásárhelyi római katolikus gimnázium létrehozói ellen, a kampány végén pedig Románia küldötte nem képviselte a csíksomlyói búcsú felvételét az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) szellemi kulturális örökségek listájára, ide tartoznak a magyar szimbólumok elleni fellépések, a magyar feliratokkal kapcsolatos kifogások, és sorolhatnánk. Bizonyos, hogy a magyarországi politikusok, illetve az anyaországi média támogató fellépése is sokat jelentett.

Azok a megyék, ahol a magyarság tömbben él, vagy regionálisan helyi tömböt alkot (Szatmár kivételével) az országos átlag fölött teljesítettek. Érdekes külön megnézni a szórvány megyék adatait: az alábbi táblázat tartalmazza egyrészt a két Házra leadott szavazatokat, továbbá a vonatkozó megye magyar lakosságának a számát és arányszámát is.

Megfigyelhető, hogy tömbben (Hargita, Kovászna) a szavazatok aránya eléri vagy meghaladja a magyarság megyebeli részarányát. Jelentősen meghaladja Szatmár, kevésbé Szilágy és Maros megyékben – ezekben is jelentős tömb-területek vannak. Ugyanakkor szórványban mindenütt az etnikai arányszám alatti a szavazási eredmény (Krassó-Szörényben a magyarok kb. 60%-a szavazott a magyar listára, Szebenben 67%-a, Temes megyében kb. 73%-a). A szórványmegyék sorából kilógnak Beszterce-Naszód és Arad megyék, ahol a magyarok

(közel) 90%-a szavazott az RMDSZ listára, és hasonló a helyzet Fehér megyében, ahol ugyanez az arány közel 80%. A jelenség okaival itt nincs terünk foglalkozni.

7. táblázat. RMDSZ-szavazatok (Szenátus /Képviselőház) megyék szerint.
A megyék magyar lakossága

Megye	Összes szavazat	Szenátus – RMDSZ		Képviselőház – RMDSZ		Magyar lakosság ^{a)}	
		Szám	%	Szám	%	Szám	%
Arad	142928	11070	7,74	10869	7,60	36568	8,49
Beszterce-Naszód	96069	4358	4,53	4376	4,55	14350	5,01
Bihar	220646	51017	23,12	50403	22,84	138213	24,02
Brassó	201780	11983	5,93	11825	5,86	39661	7,22
Fehér	125060	4249	3,39	4135	3,30	14849	4,33
Hargita	120231	99368	82,64	99375	82,65	257707	82,90
Hunyad	167311	4932	2,95	4714	2,82	15900	3,40
Kolozs	244574	34970	14,29	34634	14,16	103591	14,99
Kovácsna	70274	50418	71,74	50135	71,34	150468	71,59
Krassó-Szörény	101778	663	0,65	618	0,60	2938	0,99
Maros	184421	68986	37,40	68564	37,18	200858	36,46
Máramaros	135235	8995	6,65	8780	6,49	32618	6,81
Szatmár	110532	43108	39,00	42957	38,86	112580	32,69
Szeben	139316	2605	1,87	2559	1,84	10893	2,74
Szilágy	86417	21279	24,62	21189	24,52	50177	22,36
Temes	218956	8233	3,76	8316	3,80	35295	5,16
Bukarest	739737	1671	0,22	1437	0,19	3359	0,18
Diaszpóra	110606	2577	2,32	2542	2,30		
Románia	7323368	440409	6,24	435969	6,18	1227623	6,10

^{a)} A 2011-es népszámlálás adatai szerint.

Forrás: készítette a szerző, a Központi Választási Iroda Jegyzőkönyvei alapján

A választást megnyerő Szociáldemokrata Párt (PSD) mindjárt a választást követően a párt elnöke révén előrevetítette, hogy a közeljövő feszültségekkel terhes lesz, amikor azt nyilatkozta, hogy reméli, nem lesznek konfliktusok, és a román szavazók álláspontját tiszteletben kell tartani.

8. táblázat. *Parlamentbe bejutott pártok eredményei*

Párt	Szenátus		Képviselőház	
	Szavazat %	Mandátum	Szavazat %	Mandátum
Szociáldemokrata Párt (PSD)	45,67	67	45,47	154
Nemzeti Liberális Párt (PNL)	20,41	30	20,04	69
Mentsétek meg Romániát Szövetség (USR)	8,92	13	8,87	30
RMDSZ	6,24	9	6,18	21
Liberálisok és Demokraták Szövetsége (ALDE)	6,00	9	5,62	20
Népi Mozgalom Pártja (PMP)	5,65	8	5,34	18
Nemzeti kisebbségek képviselői				17
Összesen		136		329

Forrás: A Központi Választási Iroda adatai alapján összeállította a szerző

9. táblázat. *Az RMDSZ eredményei parlamenti választásokon*

Év/ változás	Részvétel %	Szenátus RMDSZ			Képviselőház RMDSZ		
		Voksok	Voks %	Mandátum	Voksok	Voks %	Mandátum
1990	86,19	1004353	7,20	12	991601	7,23	29
1992	76,29	831469	7,58	12	811290	7,46	27
1996	76,01	837760	6,82	11	812628	6,64	25
2000	65,31	751310	6,90	12	736863	6,80	27
2004	58,51	637109	6,23	10	628125	6,17	22
2008	39,26	440449	6,39	7	425008	6,17	14
2012	41,72	388528	5,23	9	380656	5,13	18
2016	39,49	440409	6,24	9	435969	6,18	21

Forrás: készítette a szerző

Mivel az előzetes becslések szerint az 5 százalékos küszöb teljesítése is kérdéses volt, az RMDSZ várakozáson felül teljesített. Az RMDSZ természetesen elégedett a szövetséget országosan 4. politikai erővé nyilvánító eredménnyel. Ugyanakkor látni kell, hogy a pozitív körülmények ellenére nem sikerült a korábbi választásoknál több potenciális szavazót megszólítani. Ugyanis 2012-ben az EMNP külön listákat indított, az ezekre leadott szavazatokat (Szenátus 58765, Képviselőház 47985) hozzáadva az akkori RMDSZ eredményhez, 2012-re a következő összmagyar szavazatszámokat kapjuk: Szenátus 447293, illetve Képviselőház 428641. A 2012-es össz-

magyar szavazatszám a Szenátus esetében valamivel a 2016-os eredmény feletti, a Képviselőház esetében pedig kevéssel alatti – vagyis kijelenthetjük, hogy a mobilizáltság tekintetében nem történt változás.

10. táblázat. *RMDSZ-listán szerzett mandátumok*

Megye	Szenátus		Képviselőház		Megjegyzés
	Eredmény %	Mandátum	Eredmény %	Mandátum	
Arad	8,1	-	8,0	1	
Beszterce-Naszód	4,7	-	4,7	-	
Bihar	25,2	2	23,5	2	1 új
Brassó	6,2	-	6,1	1	1 új
Fehér	3,5	-	3,4	-	
Hargita	85,3	2	84,9	5 (-1)	1 Szeben megyéből
Hunyad	3,1	-	2,9	-	2 új
Kolozs	14,6	1	14,5	1	1 új
Konstanca		-		1	Visszaosztás – 1 új
Kovászna	74,5	1	74,1	3	1 MPP jelölt – 3 új
Krassó-Szörény	0,7	-	0,6	-	
Maros	38,7	2	38,4	3	1 MPP jelölt – 5 új
Máramaros	6,7	-	6,9	1	1 új
Szatmár	40,0	1	39,9	2	2 új
Szeben	1,9	-	2,0	1	Hargita megyei listán – 1 új
Szilágy	25,3	-	25,2	1	
Temes	3,9	-	3,9	-	
Összesen		9		21	18 új (összesen)

Forrás: különböző források (Választási Iroda, sajtó: *Nyugati Jelen*¹²) adatai alapján készítette a szerző

Ugyanakkor a mostani szavazatszám elmarad a helyhatósági választáson elérttől, ugyanis 2016-os helyhatósági választásokon leadott

¹² *Hatékony összefogás és kakukktojás*, *Nyugati Jelen*, 2016.dec.17.

összmagyar voksok száma elérte a 466865-ös számot, illetve jelentősen elmarad a 2012-es 577637-es eredménytől.¹³

Az RMDSZ a korábbinál erősebb frakciókkal lesz jelen a törvényhozás két házában. A bejutónak tekinthető helyen szereplő jelöltek névsora alapján az RMDSZ arra számított, hogy megújul a Szövetség parlamenti frakcióinak a fele. Ezt sikerrel túlteljesítették, az új parlamentbe bekerült 30 honatya (9 szenátor + 21 képviselő) közül 18-an most kezdtek el a törvényhozási munkát.

A megszerzett mandátumokat megyék szerinti bontásban a 10. táblázat tartalmazza.

A visszaosztás egyik megyében (Kolozs, Kovászna) negatív, másol pozitív (Bihar, Hargita) irányba vitte el az eredményt, vannak olyan politikusok, akik joggal érzik úgy, a visszaosztásnak a vesztesei.

Következtetések

Eredmény, hogy az RMDSZ a korábbinál erősebb frakciókkal lesz jelen a törvényhozás két házában. Ez a választás előtti aggodalmas hangulatot feloldotta, de az eredményhez hozzájáruló tényezők hatását külön-külön is értékelni kell. Ami biztos, az összefogás kampányelemként működött, a valóságban nem jött létre. Az EMNP-ot az RMDSZ meg sem szólította, illetve a Néppárti jelzést figyelmen kívül hagyta. Ez érthető, általában a kisebb párt szokta javasolni az együttműködést – de ez esetben az RMDSZ az egyik kisebb pártnak igent mondott, a másikat negligálta. Tőkés László EMNT-elnök nyilatkozata figyelmeztető: „Nem igaz, hogy egy egyeduralmi pozícióban lévő magyar párt jelöltlistáinak kínálata érdemben a megújulás irányában mutatna.”

A magyar részvétel meghaladta az országosat, és ez fontosnak bizonyult. Ugyanakkor a magyar választók megszólításában nem sikerült előre lépni, hiszen a 2012-es parlamenti választáson leadott összes magyar voksok száma szinte teljesen azonos a 2016-os RMDSZ-lista

¹³ Akkor az MPP és az EMNP indulásával valódi választás volt helyi szinteken, ami mobilizáló hatású volt. Ennek hatása 2016-ban már kevésbé érvényesült. (Ilyés 2016)

eredményével. Ugyanakkor a helyhatósági választásokon 2012-vel jelentős mértékben, de 2016-ban is nagyobb volt a részvétel, mint a parlamenti megmérettetésén.

Az eredmények százalékban történő kifejezése becsapó is lehet, mert a nagyobb százalékarány nem a magyar szavazókedv növekedését jelzi, hanem az országos választási hajlandóság csökkenésével magyarázható.

Az erdélyi magyar szórványnt nem lehet a választások vesztesének tekinteni. Egyrészt azért, mert ahol sikerült megyei szinten meghaladni az 6%-os szavazatarányt, ott meglett a mandátum. Ahol erre semmilyen esély nincs, ott a mostani Szeben-Hargita együttműködés jelenthet példát, vagyis hogy a többségi kezdet nyújt a szórványnak. A konstancai mandátum azt mutatja, hogy a jövőben is minden megyében listát kell indítani, mert a visszaosztás révén kapható mandátum akkor nem vész el. Ugyanide tartozik, hogy a moldvai csángókat most sem sikerült megszólítani, a Bákó megyei 0,6%-os szavazatarány jóval alatta marad a Krassó-Szörény megyei eredménynek is – ahol a magyarok száma alig 3000 fő, miközben néprajzi tanulmányok 40 ezer fős csángóságról szólnak.

A Fidesz és vezető magyar politikusok határozott kiállása az RMDSZ mellett a 2016-os kampány egyik új elemét jelentette. Felmerül a kérdés, hogy ez a magyar kormánypartok és az RMDSZ vonatkozásában stratégiai fordulatot jelent, vagy ennek a kiemelt fontosságú eseménynek szólt a támogatás.

Hivatkozott irodalom

- Horowitz, Donald L.: *Ethnic Groups in Conflict*. 2nd. ed. University of California Press, Berkeley–Los Angeles, 2000.
- Illyés Gergely: Parlamenti választások Romániában, http://bgazrt.hu/_dbfiles/blog_files/9/0000000299/Illyes%20Gergely%20-%20Parlamenti%20valasztasok%20-Romaniaban.pdf (2017.febr.10.)
- Illyés Gergely: Helyhatósági választások Romániában – mire elég a baloldal győzelme? *Kisebbségi Szemle* 2016/2
- Kiss Tamás: Mi van az etnikai szavazat mögött? *Pro Minoritate* 2014/1
- Székely István Gergő: Választási eredmények. Etnikai szavazás, etnikai pártok. 2014 <http://lexikon.adatbank.ro/tarsadalomismeret/szocikk.php?id=25> (2017.febr.5.)